

วารสารอิเล็กทรอนิกส์
ทางการศึกษา

OJED, Vol.10, No.1, 2015, pp. 381-393

OJED

An Online Journal
of Education

<http://www.edu.chula.ac.th/ojed>

การศึกษาบทบาทการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
ของนักเรียนสูงสุด 10 อันดับแรกของจังหวัดปทุมธานี

A STUDY OF THE ROLE IN THE MANAGEMENT OF ACADEMIC AFFAIRS
OF SCHOOL ADMINISTRATORS IN THE TOP TEN SCHOOLS
IN STUDENT ACHIEVEMENT OF PATHUMTHANI PROVINCE

นายไพฑูรย์ เอื้อบุญประดิษฐ์ *

Phaithun Ueabunpradit

ผศ.ดร.นันทรัตน์ เจริญกุล **

Asst. Prof. Nantarat Charoenkul, Ph.D.

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาบทบาทการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนสูงสุด 10 อันดับแรกของจังหวัดปทุมธานี และเปรียบเทียบบทบาทการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนสูงสุด 10 อันดับแรกของจังหวัดปทุมธานี ตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครู ผู้ให้ข้อมูลในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารและครูในโรงเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนสูงสุด 10 อันดับแรกของจังหวัดปทุมธานี ซึ่งปฏิบัติหน้าที่อยู่ในปีการศึกษา 2557 จำนวน 335 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามวิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เปรียบเทียบบทบาทการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูโดยใช้ค่าสถิติที (t-test)

ผลการวิจัยพบว่า บทบาทการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนสูงสุด 10 อันดับแรกของจังหวัดปทุมธานี ตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครู โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.23$, S.D. = 0.57) และรายด้านอยู่ในระดับมากทั้งหมด เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านการวัดและประเมินผลการศึกษา ($\bar{X} = 4.30$, S.D. = 0.58) ด้านการส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีเพื่อการศึกษา ($\bar{X} = 4.27$, S.D. = 0.62) ด้านการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอน ($\bar{X} = 4.24$, S.D. = 0.60) ด้านการนิเทศการศึกษา ($\bar{X} = 4.21$, S.D. = 0.67) และด้านการวางแผนและพัฒนาหลักสูตร ($\bar{X} = 4.15$, S.D. = 0.65) เมื่อเปรียบเทียบบทบาทการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนสูงสุด 10 อันดับแรกของจังหวัดปทุมธานี ตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครู พบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ในทั้ง 5 ด้าน

* นิสิตมหาบัณฑิตสาขาวิชาการบริหารการศึกษา ภาควิชานโยบาย การจัดการและความเป็นผู้นำทางการศึกษา

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

E-mail Address: thun96709_kt@hotmail.com

** อาจารย์ประจำสาขาวิชาการบริหารการศึกษา ภาควิชานโยบาย การจัดการและความเป็นผู้นำทางการศึกษา

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

E-mail Address: nuntarat@gmail.com

ISSN1905-4491

Abstract

The objectives of this study were to study and compare the role of school administrators in the top ten schools in student achievement of Pathumthani province, according to the opinions of administrators and teachers. The sample population included administrators and teachers, totally 335, who worked for the schools in academic year 2014. The research instrument used in this study was a rating scaled questionnaire. Data were analysed using frequency, percentage, mean and standard deviation.

The results indicated that the practices on academic administration by school administrators in the top ten schools in student achievement of Pathumthani province, overall, was rated at the high level ($\bar{X} = 4.23$, S.D. = 0.57) and were rated at the high level in all aspects, that could be ranked from the highest to the lowest means as follows: measurement and evaluation ($\bar{X} = 4.30$, S.D. = 0.58), promotion of using technology for education ($\bar{X} = 4.27$, S.D. = 0.62), promotion of teaching and learning activities ($\bar{X} = 4.24$, S.D. = 0.60), educational supervision ($\bar{X} = 4.21$, S.D. = 0.67) and curriculum planning and development ($\bar{X} = 4.15$, S.D. = 0.65). Comparing the opinions of administrators and teachers about the practices on academic administration of school administrators, it was found that administrators and teachers had different ideas on all five aspects at a significant level of 0.05.

คำสำคัญ: บทบาทการบริหาร/ การบริหารงานวิชาการ/ ผู้บริหารโรงเรียน

KEYWORDS: ADMINISTRATIVE ROLE/ ADMINISTRATION OF ACADEMIC AFFAIRS/ SCHOOL ADMINISTRATORS

บทนำ

กระแสการเปลี่ยนแปลงของโลกในศตวรรษที่ 21 ทำให้โลกทั้งโลกเชื่อมโยงสื่อสารถึงกันได้อย่างรวดเร็ว เป็นโลกไร้พรมแดน ซึ่งทุกประเทศในประชาคมโลกให้ความสำคัญและเร่งพัฒนาเพื่อให้ก้าวทันกับสถานการณ์โลกที่เปลี่ยนแปลงและสามารถแข่งขันกับประเทศต่างๆในโลกได้ จึงจำเป็นต้องมีการเตรียมความพร้อมหลายด้าน โดยเฉพาะการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์อย่างรอบด้านและสมดุล เพื่อเป็นรากฐานหลักของการพัฒนาประเทศ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2557)

การศึกษาได้รับการยอมรับว่าเป็นเครื่องมือพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้มีคุณภาพ สามารถก้าวทันต่อการเปลี่ยนแปลงและยืนหยัดใช้ชีวิตในประชาคมโลกได้อย่างมีความสุข การปฏิรูปการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 จึงมุ่งให้การศึกษาเป็นเครื่องมือสำคัญในการพัฒนามนุษย์และสังคม ทั้งนี้ เพื่อให้คนไทยเป็นคนมองกว้าง คิดไกล ใฝ่ดี มีคุณธรรม รู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงของโลกและสังคม มีวิจรรณญาณที่ดี เป็นคนที่มีคุณภาพ เข้าสู่ความเป็นมาตรฐานสากล ซึ่งในการจัดการศึกษานั้นผู้บริหารและครูต้องให้ความสำคัญกับงานวิชาการเป็นพิเศษ โดยที่งานอื่นๆในโรงเรียนเป็นส่วนสนับสนุนงานวิชาการให้ประสบความสำเร็จ สอดคล้องกับปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2553) ที่เน้นความสำคัญของงานวิชาการว่า การบริหารงานวิชาการ ถือเป็นงานหลักของการบริหารสถานศึกษา ไม่ว่าสถานศึกษาจะเป็นประเภทใด มาตรฐานและคุณภาพของสถานศึกษาจะพิจารณาได้จากผลงานด้านวิชาการ ผู้บริหารจึงจำเป็นต้องตระหนักและให้ความสำคัญกับการบริหารงานวิชาการมากกว่างานอื่นๆ ซึ่งจะเห็นว่าโรงเรียนใดที่ทำงานวิชาการก้าวหน้า โรงเรียนนั้นมักจะมีชื่อเสียงเป็นที่นิยมและได้รับการยอมรับ ส่วนโรงเรียนที่งานวิชาการล้าหลัง โรงเรียนนั้นก็จะขาดความศรัทธาและไม่เป็นที่ยอมรับ (สำนักงานคณะกรรมการการ

ประถมศึกษาแห่งชาติ, 2541) ผู้บริหารมีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งในการบริหารตามบทบาทหน้าที่และโครงสร้างการบริหารงานวิชาการ โดยเป็นผู้นำครูในด้านวิชาการ ทำงานร่วมกับครู กระตุ้นให้คำแนะนำและประสานให้ครูทุกคนทำงานร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพ มอบหมายความรับผิดชอบให้ครูทุกคนหาแนวทางหรือวิธีการที่จะพัฒนาให้ผู้เรียนมีความรู้ความสามารถ ตลอดจนดำเนินการจัดกิจกรรมที่เกี่ยวกับการเรียนการสอนในโรงเรียนให้มีคุณภาพ (รุ่งชัชดาพร เวหะชาติ, 2550)

การบริหารงานวิชาการในโรงเรียน นอกจากจะเกี่ยวข้องกับผู้บริหารโดยตรงแล้ว ครูซึ่งเป็นผู้ใกล้ชิดกับนักเรียนก็ถือเป็นผู้มีบทบาทสำคัญ โดยครูจะต้องเป็นแบบอย่างที่ดี หมั่นพัฒนาตนเองให้มีศักยภาพของครูทั้งในด้านความรู้ความสามารถ ทักษะ เจตคติ คุณลักษณะที่พึงประสงค์ ตลอดจนการนำความรู้ความสามารถไปประยุกต์ใช้เพื่อช่วยพัฒนานักเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ควบคู่ไปกับการมีอุดมการณ์ รอบรู้ และก้าวหน้า การเปลี่ยนแปลง นอกจากนี้ ในการจัดการเรียนการสอนของครูตามแนวการปฏิรูปการศึกษา ครูยังต้องทำหน้าที่เป็นผู้อำนวยการความสะอาด เพื่อให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้และสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง การจัดการเรียนการสอนที่ครูเคยเป็นศูนย์กลางจะต้องเปลี่ยนมาเป็นการจัดการเรียนการสอนที่ให้ผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ครูต้องหาทางให้ผู้เรียนเรียนรู้ได้เอง รู้วิธีเรียนและรักที่จะเรียนรู้ (ชนาธิป พรกุล, 2543) จากบทบาทของครูดังกล่าว จะเห็นว่าครูมีความสัมพันธ์กับคุณภาพของงานวิชาการค่อนข้างมาก ผู้บริหารจึงควรให้การส่งเสริมครูในการพัฒนางานวิชาการให้มีประสิทธิภาพ

ตัวบ่งชี้สำคัญประการหนึ่งที่สะท้อนถึงคุณภาพการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียน คือ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ซึ่งมีความสัมพันธ์โดยตรงกับงานวิชาการของโรงเรียน จากการทดสอบทางการศึกษาระดับชาตินัยสามัญ (O-NET) ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2556 โรงเรียนในจังหวัดปทุมธานีที่อยู่ในความรับผิดชอบของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 4 จำนวน 21 โรงเรียน มีผลการทดสอบเฉลี่ย 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้สูงกว่าค่าเฉลี่ยของประเทศ ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาในประเด็น “การศึกษามหากรรมการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนสูงสุด 10 อันดับแรกของจังหวัดปทุมธานี” เพื่อหาแนวทางในการวางแผน พัฒนา สนับสนุน และส่งเสริมบทบาทการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนในจังหวัดปทุมธานีให้มีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลอย่างสูงสุด

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษามหากรรมการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนสูงสุด 10 อันดับแรกของจังหวัดปทุมธานี
2. เพื่อเปรียบเทียบบทบาทการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนสูงสุด 10 อันดับแรกของจังหวัดปทุมธานี ตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครู

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษามหากรรมการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนสูงสุด 10 อันดับแรกของจังหวัดปทุมธานี ใน 5 ด้าน ได้แก่ ด้านการวางแผนและพัฒนาหลักสูตร ด้านการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอน ด้านการส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีเพื่อการศึกษา ด้านการนิเทศการศึกษา และด้านการวัดและประเมินผลการศึกษา

ผู้ให้ข้อมูลในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารและครูซึ่งปฏิบัติหน้าที่อยู่ในปีการศึกษา 2557 จำนวน 335 คน จาก 10 โรงเรียน ได้แก่ โรงเรียนจุฬาภรณราชวิทยาลัย ปทุมธานี โรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย รังสิต

โรงเรียนสายปัญญาในวังสิต โรงเรียนคณะราษฎรบำรุง ปทุมธานี โรงเรียนธรรมศาสตร์คลองหลวงวิทยาคม โรงเรียนธัญรัตน์ โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาพัฒนาการ ปทุมธานี โรงเรียนธัญบุรี โรงเรียนนวมินทราชินูทิศสวนกุหลาบวิทยาลัย ปทุมธานี และโรงเรียนปทุมวิไล โดยผู้วิจัยกำหนดขนาดของผู้ให้ข้อมูลกลุ่มตัวอย่างครูตามตารางสำเร็จรูปของ Krejcie and Morgan (1970) ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% และสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิตามสัดส่วนของผู้ให้ข้อมูลของแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น โดยแบ่งเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List)

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหารในงานวิชาการ 5 ด้าน มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) มี 5 ระดับ ได้แก่ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด

การดำเนินการวิจัยและการเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ขั้นเตรียมการ

1.1 ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับบทบาทการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียน เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถามและพัฒนาปรับปรุงแบบสอบถามให้ครอบคลุมและตรงตามเนื้อหาของเรื่องที่ทำการวิจัย

1.2 ศึกษาวิธีการสร้างแบบสอบถามตามแนวคิดของลิเคิร์ท แล้วสร้างแบบสอบถามเกี่ยวกับบทบาทการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนสูงสุด 10 อันดับแรกของจังหวัดปทุมธานี ซึ่งมีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) มี 5 ระดับ

1.3 นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นเสนออาจารย์ที่ปรึกษางานวิจัย เพื่อพิจารณาแก้ไขข้อบกพร่องให้มีความถูกต้องและครอบคลุมตามขอบเขตและคำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย พร้อมทั้งตรวจสอบสำนวนภาษาที่ใช้ในแบบสอบถามให้ถูกต้องเหมาะสม

1.4 นำแบบสอบถามมาปรับปรุงแก้ไขอีกครั้งตามข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษางานวิจัย

1.5 จัดพิมพ์แบบสอบถาม เพื่อนำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

2. ขั้นเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามขั้นตอน ดังนี้

2.1 ผู้วิจัยทำเอกสารเสนอบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เพื่อขออนุมัติการขอความอนุเคราะห์ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามเพื่อการวิจัยไปยังโรงเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนสูงสุด 10 อันดับแรกของจังหวัดปทุมธานี เพื่อขอความร่วมมือจากผู้บริหารและครูในการตอบแบบสอบถาม

2.2 ผู้วิจัยนำแบบสอบถามพร้อมหนังสือขอความอนุเคราะห์ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามไปยังผู้ให้ข้อมูลด้วยตนเอง โดยกำหนดเวลาดำเนินการส่งแบบสอบถามคืนผู้วิจัย

2.3 ผู้วิจัยติดต่อขอรับแบบสอบถามคืนตามกำหนดเวลาดำเนินการ โดยผู้วิจัยเป็นผู้รับแบบสอบถามด้วยตนเอง

2.4 นำแบบสอบถามที่ได้คืนมาไปวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. นำแบบสอบถามที่ได้รับคืนกลับมาคัดเลือกฉบับที่สมบูรณ์และทำการตรวจให้คะแนน
  2. นำคะแนนที่ได้มาคำนวณหาค่าสถิติด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS
- วิเคราะห์ข้อมูล ดังต่อไปนี้
- 1) แบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพทั่วไป นำมาวิเคราะห์ความถี่และร้อยละ
  - 2) แบบสอบถามเกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหารในงานวิชาการ 5 ด้าน นำมาหาค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเป็นรายข้อ รายด้าน และโดยภาพรวม
  - 3) เปรียบเทียบบทบาทการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครู โดยใช้ค่าสถิติที (t-test)

ผลการวิจัย

การวิจัย เรื่อง การศึกษาบทบาทการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนสูงสุด 10 อันดับแรกของจังหวัดปทุมธานี สรุปผลการวิจัย ดังนี้

บทบาทการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.23$, S.D. = 0.57) และเมื่อพิจารณาบทบาทการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารเป็นรายด้าน พบว่า บทบาทการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารอยู่ในระดับมากที่สุดทั้ง 5 ด้าน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ด้านการวัดและประเมินผลการศึกษา ($\bar{X} = 4.30$, S.D. = 0.58) รองลงมา คือ ด้านการส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีเพื่อการศึกษา ($\bar{X} = 4.27$, S.D. = 0.62) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านการวางแผนและพัฒนาหลักสูตร ($\bar{X} = 4.15$, S.D. = 0.65)

บทบาทการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารตามความคิดเห็นของผู้ให้ข้อมูลกลุ่มผู้บริหารอยู่ในระดับมากที่สุดทั้ง 5 ด้าน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ด้านการวัดและประเมินผลการศึกษา ($\bar{X} = 4.62$, S.D. = 0.53) รองลงมา คือ ด้านการวางแผนและพัฒนาหลักสูตร ($\bar{X} = 4.59$, S.D. = 0.48) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านการนิเทศการศึกษา ($\bar{X} = 4.55$, S.D. = 0.57)

บทบาทการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารตามความคิดเห็นของผู้ให้ข้อมูลกลุ่มครูอยู่ในระดับมากที่สุดทั้ง 5 ด้าน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ด้านการวัดและประเมินผลการศึกษา ($\bar{X} = 4.24$, S.D. = 0.57) รองลงมา คือ ด้านการส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีเพื่อการศึกษา ($\bar{X} = 4.22$, S.D. = 0.62) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านการวางแผนและพัฒนาหลักสูตร ($\bar{X} = 4.07$, S.D. = 0.64)

เมื่อเปรียบเทียบบทบาทการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนสูงสุด 10 อันดับแรกของจังหวัดปทุมธานี ตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครู พบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ในทั้ง 5 ด้าน กล่าวคือ ผู้ให้ข้อมูลกลุ่มผู้บริหารมีความคิดเห็นว่าบทบาทการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารทั้ง 5 ด้าน อยู่ในระดับมากที่สุด ในขณะที่ผู้ให้ข้อมูลกลุ่มครูมีความคิดเห็นว่าบทบาทการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารทั้ง 5 ด้าน อยู่ในระดับมาก โดยผู้บริหารและครูมีความคิดเห็นแตกต่างกันมากที่สุดในด้านการวางแผนและพัฒนาหลักสูตร รองลงมา คือ ด้านการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอน และมีความคิดเห็นแตกต่างกันน้อยที่สุดในด้านการนิเทศการศึกษา

อภิปรายผลการวิจัย

ผู้วิจัยขอเสนอการอภิปรายผลการวิจัย โดยมีรายละเอียดดังนี้

ผลการวิจัยที่พบว่าบทบาทการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก แสดงให้เห็นว่าผู้บริหารและครูให้ความสำคัญกับการบริหารงานวิชาการ ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจากงานวิชาการเป็นงานหัวใจหลักของสถานศึกษา สถานศึกษาจะมีคุณภาพหรือไม่ขึ้นอยู่กับงานวิชาการเป็นสำคัญ ส่วนงานอื่นๆเป็นงานส่งเสริมการบริหารงานวิชาการให้มีคุณภาพและช่วยอำนวยความสะดวกแก่งานวิชาการ ผู้บริหารและครูจึงจำเป็นต้องเอาใจใส่งานวิชาการเป็นพิเศษ สอดคล้องกับจันทธานี สงวนนาม (2551) ที่ได้ให้ทัศนะว่า การบริหารงานวิชาการเป็นหัวใจสำคัญของการบริหารสถานศึกษาและเป็นส่วนหนึ่งของการบริหารการศึกษาที่ผู้บริหารจะต้องให้ความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง ส่วนการบริหารด้านอื่นๆนั้น แม้จะมีความสำคัญเช่นเดียวกัน แต่ก็เพียงเป็นส่วนส่งเสริมสนับสนุนให้งานวิชาการดำเนินไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ ผู้บริหารสถานศึกษาซึ่งมีบทบาทหน้าที่ในการบริหารจะต้องสนับสนุนให้ครูจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้บรรลุจุดหมายของหลักสูตรและปรีชาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2553) ที่ได้ให้ความเห็นตรงกันว่า การบริหารงานวิชาการถือว่าเป็นงานหลักหรือเป็นภารกิจหลักของสถานศึกษา ไม่ว่าสถานศึกษาจะเป็นประเภทใด มาตรฐานและคุณภาพของสถานศึกษาจะพิจารณาได้จากผลงานด้านวิชาการ เนื่องจากงานวิชาการเกี่ยวข้องกับหลักสูตร การจัดโปรแกรมการศึกษา และการจัดการเรียนการสอน ซึ่งเป็นหัวใจของสถานศึกษาและเกี่ยวข้องกับผู้บริหารสถานศึกษาและบุคลากรทุกระดับของสถานศึกษา ซึ่งอาจจะเกี่ยวข้องโดยตรงหรือทางอ้อมก็อยู่ที่ลักษณะของงานนั้น จากเหตุผลดังกล่าว ทำให้บทบาทการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนสูงสุด 10 อันดับแรกของจังหวัดปทุมธานี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

จากผลการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยมีความเห็นว่าการบริหารงานวิชาการเป็นงานที่มุ่งเน้นประโยชน์ที่จะเกิดกับนักเรียนเป็นสำคัญและถือเป็นปัจจัยที่มีส่วนทำให้สถานศึกษามีความเข้มแข็งในการบริหารจัดการสามารถพัฒนาหลักสูตรและกระบวนการเรียนรู้ ตลอดจนการวัดผล ประเมินผล รวมทั้งการวัดปัจจัยเกื้อหนุนการพัฒนาคุณภาพนักเรียนได้อย่างมีคุณภาพ ดังนั้น ผู้บริหารจึงจำเป็นต้องปรับแนวคิดและพัฒนาการบริหารงานวิชาการให้สามารถจัดการศึกษาที่มีคุณภาพ พัฒนานักเรียนให้ก้าวทันโลกและสามารถแข่งขันได้ในศตวรรษที่ 21

นอกจากนี้ เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบบทบาทการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนสูงสุด 10 อันดับแรกของจังหวัดปทุมธานี ตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครู พบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ในทั้ง 5 ด้าน โดยผู้บริหารและครูมีความคิดเห็นแตกต่างกันมากที่สุดในด้านการวางแผนและพัฒนาหลักสูตร รองลงมา คือ ด้านการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอน ด้านการวัดและประเมินผลการศึกษา ด้านการส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีเพื่อการศึกษา และด้านการนิเทศการศึกษา ตามลำดับ

ด้านการวางแผนและพัฒนาหลักสูตร

ผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่า การวางแผนและพัฒนาหลักสูตรซึ่งมีความสำคัญต่อการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพ เนื่องจากเป็นแนวทางในการปฏิบัติที่จะช่วยให้การจัดการเรียนการสอนบรรลุเป้าประสงค์ของโรงเรียนนั้น ได้รับการเอาใจใส่จากผู้บริหารโรงเรียน โดยผู้บริหารส่งเสริมและสนับสนุนให้ครูเข้ารับการอบรม/สัมมนาเกี่ยวกับหลักสูตร เปิดโอกาสให้ครู คณะกรรมการสถานศึกษา และชุมชน เข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผนและพัฒนาหลักสูตรร่วมกัน ส่งเสริมให้มีการพัฒนาหลักสูตรอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ มีการสำรวจข้อมูลในชุมชนเพื่อพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น นอกจากนี้ ผู้บริหารยังทำหน้าที่ให้คำแนะนำและให้คำปรึกษาในการใช้หลักสูตรแก่ครู คอยกำกับและติดตามให้ครูนำหลักสูตรไปใช้อย่างเหมาะสม รวมไปถึงช่วยแก้ไขปัญหที่เกิดจากการใช้หลักสูตรได้อย่างทันท่วงทีและมีประสิทธิภาพ ตลอดจนส่งเสริมให้มีการประเมินผลการใช้หลักสูตรทุกสิ้นปีการศึกษา สอดคล้องกับรุ่งชัชดาพร เวหะชาติ (2552) ที่

กล่าวถึงการพัฒนาหลักสูตรไว้ว่า เป็นกระบวนการหรือขั้นตอนของการตัดสินใจหาทางเลือกทางการเรียนการสอนให้เหมาะสม เพื่อการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงทางการเรียนการสอนไปในทางที่ดีขึ้น ให้เหมาะสมกับผู้เรียนและสถานศึกษา โดยผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายมีส่วนร่วม

สำหรับการเปรียบเทียบบทบาทการบริหารงานวิชาการด้านการวางแผนและพัฒนาหลักสูตรตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครู พบว่า ประเด็นที่ผู้บริหารและครูมีความคิดเห็นแตกต่างกันมากที่สุด คือ ผู้บริหารแก้ไขปัญหาที่เกิดจากการใช้หลักสูตรได้อย่างทันท่วงทีและมีประสิทธิภาพ อาจเนื่องมาจากการปฏิบัติงานวิชาการด้านการวางแผนและพัฒนาหลักสูตรประสบปัญหามาก แต่ครูซึ่งเป็นผู้ปฏิบัติงานและประสบปัญหาโดยตรงไม่ได้แจ้งให้ผู้บริหารทราบถึงปัญหาทั้งหมด อาจด้วยข้อจำกัดเรื่องเวลา ทำให้บางครั้งครูตัดสินใจแก้ปัญหาด้วยตนเอง รวมไปถึงปัญหาการขาดการติดตามผลการใช้หลักสูตร สอดคล้องกับผลการศึกษาของสำโรจน์ เทียนใส (2552) เรื่อง การศึกษาการดำเนินงานวิชาการของโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาที่มีความเป็นเลิศทางด้านวิชาการในโครงการประเมินคุณภาพการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการประกันคุณภาพผู้เรียนของสถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ ที่พบว่า ปัญหาของงานด้านการวางแผนการจัดการเรียนการสอน คือ ขาดการนิเทศและติดตามผลการใช้หลักสูตรอย่างสม่ำเสมอ

จากปัญหาดังกล่าว ผู้บริหารอาจแก้ปัญหาด้วยการส่งเสริมให้ครูทุกคนศึกษาสาระสำคัญของหลักสูตร การศึกษาขั้นพื้นฐานให้เกิดความเข้าใจ ส่งเสริมและสนับสนุนให้ครูเข้ารับการอบรม/สัมมนาเกี่ยวกับหลักสูตร จัดทำระเบียบและแนวทางปฏิบัติในการบริหารหลักสูตรโดยให้ทุกคนมีส่วนร่วม ตลอดจนจัดให้มีการนิเทศและติดตามผลการใช้หลักสูตรเป็นระยะ เพื่อรับทราบปัญหา สื่อสารให้ผู้บริหารที่เกี่ยวข้องได้รับทราบเกี่ยวกับปัญหาที่เกิดขึ้น และสามารถแก้ไขปัญหาดที่เกิดจากการใช้หลักสูตรได้อย่างทันท่วงที

ด้านการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอน

ผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่า ผู้บริหารโรงเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนสูงสุด 10 อันดับแรกของจังหวัดปทุมธานี สามารถบริหารงานวิชาการของโรงเรียนให้ตอบสนองต่อหลักการและจุดมุ่งหมายของหลักสูตร โดยผู้บริหารได้ให้ความสำคัญในการจัดครูประจำชั้น/ครูประจำวิชาให้เหมาะสม โดยคำนึงถึงความรู้ความสามารถ ประสบการณ์ และความถนัดของครูเป็นหลัก มีการตรวจเยี่ยมชั้นเรียนหรือสังเกตการสอนเป็นระยะ สนับสนุนและกำกับดูแลให้มีการจัดทำ/จัดทำเอกสารประกอบหลักสูตรและสิ่งพิมพ์ต่างๆ ที่สนับสนุนการสอนไว้อย่างเพียงพอ รวมถึงจัดห้องเรียน วัสดุ ครุภัณฑ์ และสิ่งอำนวยความสะดวก ให้เหมาะสมและเพียงพอตามความจำเป็น ตรวจสอบการจัดตารางสอนทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้/ทุกชั้นให้เหมาะสมกับเวลาเรียนในหลักสูตรและส่งเสริมให้มีการจัดครูเข้าสอนแทนครูที่ขาดหรือครูที่ไม่มาปฏิบัติงานตามความเหมาะสม ส่งเสริมและสนับสนุนให้ครูจัดการเรียนการสอนที่มุ่งเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เป็นผู้นำให้ครูปรับปรุงการสอน ให้รู้จักใช้เทคนิค/วิธีการสอนที่หลากหลาย รวมทั้งช่วยแก้ปัญหาดที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอนให้แก่ครู ให้ขวัญและกำลังใจในการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตร นอกจากนี้ ผู้บริหารยังส่งเสริมและสนับสนุนให้ครูเข้ารับการอบรมเพื่อพัฒนาความรู้ความสามารถในการจัดการเรียนการสอนอย่างต่อเนื่อง ส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการจัดกิจกรรมให้นักเรียนได้แสดงความสามารถตามศักยภาพ และที่สำคัญ คือ ผู้บริหารได้ทำหน้าที่ติดตามการจัดการเรียนการสอนของครู โดยการตรวจแผนการสอนหรือบันทึกการสอนของครูอย่างสม่ำเสมอ สอดคล้องกับกมล ภูประเสริฐ (2547) ที่ได้กล่าวถึงบทบาทการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในด้านการจัดการเรียนการสอนไว้ว่า ผู้บริหารมีหน้าที่ในการรวบรวม วิเคราะห์ และกำหนดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เหมาะสมกับหน่วยการเรียนรู้ที่กำหนดไว้ โดยคำนึงถึงกิจกรรมที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ รวมถึงการกำหนด การเตรียมการ และการจัดหาสื่อการเรียนการสอน อุปกรณ์เครื่องใช้ที่สอดคล้องกับกิจกรรมการเรียนการสอน การควบคุมดูแลและส่งเสริมให้มีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามแผนการสอนหรือแผนการ

จัดการเรียนรู้ โดยการเขียนชั้นเรียนหรือการประชุมปรึกษาหารือกันเป็นระยะ การร่วมกันแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นระหว่างการเรียนการสอน โดยการนิเทศภายใน การพัฒนาบุคลากร การส่งเสริมด้านสื่อการเรียนการสอน และการแสวงหาความช่วยเหลือจากแหล่งภายนอกสถานศึกษา

สำหรับการเปรียบเทียบบทบาทการบริหารงานวิชาการด้านการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครู พบว่า ประเด็นที่ผู้บริหารและครูมีความคิดเห็นแตกต่างกันมากที่สุด คือ ผู้บริหารส่งเสริมและสนับสนุนให้ครูเข้ารับการอบรมเพื่อพัฒนาความรู้ความสามารถในการจัดการเรียนการสอนอย่างต่อเนื่อง อาจเนื่องมาจากมุมมองที่แตกต่างกันระหว่างผู้บริหารและครู โดยที่ผู้บริหารมองว่าการให้ครูเข้ารับการอบรมเป็นการพัฒนาความรู้ความสามารถในการจัดการเรียนการสอนได้ ในขณะที่บางครั้งครูกลับมองว่าการอบรมเป็นเรื่องเดิมที่ทราบดีอยู่แล้ว เป็นการเพิ่มภาระ และทำให้เสียเวลาในการสอน มากกว่ามองว่าเป็นการพัฒนา

จากปัญหาดังกล่าว ผู้บริหารอาจแก้ปัญหาด้วยการพิจารณาเลือกสรรการอบรมที่เป็นประโยชน์และจัดครูเข้ารับการอบรมตามความเหมาะสม ส่งเสริมการผลิตสื่อการเรียนการสอนสำหรับให้นักเรียนสามารถใช้ศึกษาด้วยตนเองได้ตลอดเวลา เพื่อชดเชยเวลาที่อาจเสียไปกับการส่งครูเข้ารับการอบรม

ด้านการวัดและประเมินผลการศึกษา

ผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่า ผู้บริหารโรงเรียนมีความรู้ความเข้าใจด้านการวัดและประเมินผลการศึกษา โดยผู้บริหารส่งเสริมให้มีการวางแผนกำหนดระยะเวลาการวัดและประเมินผล พร้อมจัดทำปฏิทินการปฏิบัติงานให้สอดคล้องกับหลักสูตรและเวลาเรียน ส่งเสริมให้มีการวัดและประเมินผลตามสภาพจริงและให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่ระเบียบกำหนดไว้ สนับสนุนและกำกับดูแลให้มีการจัดวัสดุอุปกรณ์ เอกสาร และเครื่องมือที่จำเป็น เพื่อใช้ดำเนินการวัดและประเมินผลให้พร้อมและเพียงพอ ส่งเสริมและสนับสนุนให้ครูใช้เครื่องมือ/วิธีการในการวัดและประเมินผลที่หลากหลายและมีคุณภาพ จัดประชุมครูเชิงปฏิบัติการ เพื่อพัฒนาการสร้างข้อสอบให้มีมาตรฐาน ติดตามและตรวจสอบเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการวัดและประเมินผลอย่างสม่ำเสมอเพื่อให้เป็นไปอย่างถูกต้องและเป็นปัจจุบัน ส่งเสริมและผลักดันให้ครูจัดทำผลการประเมินแสดงความก้าวหน้าของนักเรียนทุกชั้น ทุกคน และทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ ตลอดจนวิเคราะห์ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ ทุกระดับชั้น และสนับสนุนให้ครูนำผลการวิเคราะห์ไปปรับปรุงการจัดการเรียนการสอนของครู สอดคล้องกับบทบาทการบริหารงานวิชาการด้านการวัดและประเมินผลการศึกษาตามแนวคิดของวัฒนาพร ระงับทุกข์ (2542) ที่กล่าวว่า ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีการวัดผล คือ การตรวจสอบว่าผู้เรียนมีพฤติกรรมทางด้านความรู้ ทักษะ เจตคติ เปลี่ยนไปตามจุดประสงค์การเรียนรู้หรือไม่ โดยใช้เครื่องมือต่างๆในการสำรวจ ซึ่งการเลือกใช้เครื่องมือทดสอบชนิดใดนั้น ขึ้นอยู่กับจุดประสงค์การเรียนรู้ที่กำหนดไว้ในแผนการสอน ผลที่ได้จากการวัดผลจะเป็นข้อมูลเชิงปริมาณ ไม่สามารถตัดสินได้ว่าผู้เรียนมีคุณภาพเป็นอย่างไร จนกว่าจะมีการประเมินผล ซึ่งเป็นการตัดสินว่าผู้เรียนมีคุณภาพอย่างไร เมื่อนำคะแนนที่ได้จากการวัดมาเปรียบเทียบกับเกณฑ์ที่ตั้งไว้ รวมถึงแนวคิดของภัทรา นิคมานนท์ (2543) ที่กล่าวว่า ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีการวัดผล หมายถึง การใช้เทคนิควิธีการที่เรียกว่าเครื่องมือวัดอย่างใดอย่างหนึ่ง เพื่อศึกษา ค้นหา หรือตรวจสอบคุณลักษณะของบุคคล ผลงาน หรือสิ่งใดสิ่งหนึ่ง เพื่อให้ได้ข้อมูลที่มีความหมายแทนพฤติกรรมหรือคุณลักษณะของบุคคลหรือสิ่งของที่ต้องการศึกษา และการประเมินผล หมายถึง การนำเอาข้อมูลทั้งหลายที่ได้จากการวัดผลมาใช้ในการตัดสินใจ โดยการหาข้อสรุป ตัดสินใจ ประเมินค่า หรือตีราคา ด้วยการเปรียบเทียบกับข้อมูลอื่นๆ หรือเกณฑ์ที่ตั้งไว้

สำหรับการเปรียบเทียบบทบาทการบริหารงานวิชาการด้านการวัดและประเมินผลการศึกษาตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครู พบว่า ประเด็นที่ผู้บริหารและครูมีความคิดเห็นแตกต่างกันมากที่สุด คือ

ผู้บริหารส่งเสริมและผลักดันให้ครูจัดทำผลการประเมินแสดงความก้าวหน้าของนักเรียนทุกชั้น ทุกคน และทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ อาจเนื่องมาจากผู้บริหารมีนโยบายในการส่งเสริมและผลักดันให้ครูจัดทำผลการประเมินแสดงความก้าวหน้าของนักเรียน แต่ในทางปฏิบัติจริงอาจมีข้อจำกัดเรื่องเวลา ทำให้การจัดทำผลการประเมินแสดงความก้าวหน้าของนักเรียนไม่ครบถ้วนสมบูรณ์ตามที่ควรจะเป็น รวมไปถึงการขาดความรู้ความเข้าใจในการวัดและประเมินผลของครู สอดคล้องกับผลการศึกษาของสาโรจน์ เทียนใส (2552) เรื่อง การศึกษาการดำเนินงานวิชาการของโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาที่มีความเป็นเลิศทางด้านวิชาการในโครงการประเมินคุณภาพการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการประกันคุณภาพผู้เรียนของสถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ ที่พบว่า ปัญหาของงานด้านการวัดและประเมินผลการศึกษา คือ เวลาในการติดตามการประเมินมีน้อย และผลการศึกษาของอรุณดี พรพงศ์ (2547) เรื่อง การปฏิบัติงานวิชาการของครูประถมศึกษาในโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการวิจัยและพัฒนาเพื่อปฏิรูปการเรียนรู้ทั้งโรงเรียน ที่พบว่า ปัญหาการปฏิบัติงานวิชาการของครูส่วนใหญ่ คือ ครูมีภาระงานสอนและงานอื่นในโรงเรียนมาก และขาดความรู้ความเข้าใจในรูปแบบการวัดและประเมินผลที่หลากหลาย ขาดความรู้ในการสร้างเครื่องมือวัดและประเมินผลที่มีคุณภาพ

จากปัญหาดังกล่าว ผู้บริหารอาจแก้ปัญหาด้วยการประชุมวางแผนร่วมกันระหว่างผู้บริหาร ครู และบุคลากรภายในโรงเรียน เพื่อกำหนดปฏิทินการปฏิบัติงานที่ชัดเจน ผู้บริหารควรเน้นการทำงานแบบมีส่วนร่วม จัดให้มีเจ้าหน้าที่ที่มีความรู้ด้านการวัดและประเมินผลการศึกษาไว้แบ่งเบาภาระงานของครู โดยเป็นผู้อำนวยความสะดวกในการจัดทำเอกสารและรวบรวมหลักฐานการประเมินผลต่างๆ รวมไปถึงส่งเสริมการนำเทคโนโลยีสมัยใหม่มาใช้ในการวัดและประเมินผลการศึกษา เพื่อประโยชน์ในการลดเวลาที่ใช้และเพิ่มความสะดวกในการจัดเก็บและการสืบค้น

ด้านการส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีเพื่อการศึกษา

ผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่า ผู้บริหารโรงเรียนให้ความสำคัญกับการบริหารงานวิชาการด้านการส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีเพื่อการศึกษา โดยจัดให้มีผู้รับผิดชอบด้านสื่อและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา เพื่อทำหน้าที่ให้บริการและอำนวยความสะดวกแก่ครูในการผลิต การใช้ และการพัฒนาสื่อและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา ส่งเสริมครูให้เข้ารับการอบรมพัฒนาความรู้ด้านเทคโนโลยี สนับสนุนการนำเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาใช้ประโยชน์ในการจัดการเรียนการสอน ตลอดจนติดตามและให้คำแนะนำในการใช้เทคโนโลยีเพื่อการศึกษา สอดคล้องกับปราโมทย์ ภูมิจันทร์ (2545) ที่ได้ศึกษาบทบาทของผู้บริหารด้านการบริหารวิชาการเพื่อการปฏิรูปการเรียนรู้ตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดปทุมธานี พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาได้ประสานงาน ส่งเสริมการใช้สื่อและเทคโนโลยีเพื่อจัดการเรียนการสอน ส่งเสริมให้ครูผลิต พัฒนานวัตกรรมการเรียนการสอน จัดหาสื่อและเทคโนโลยีเพื่อใช้ในการจัดการเรียนการสอน ส่งเสริมสนับสนุนให้มีการจัดตั้งเครือข่ายทางวิชาการแลกเปลี่ยนการใช้สื่อเพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษา ช่วยให้การจัดการเรียนการสอนมีคุณภาพ มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง

สำหรับการเปรียบเทียบบทบาทการบริหารงานวิชาการด้านการส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีเพื่อการศึกษาตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครู พบว่า ประเด็นที่ผู้บริหารและครูมีความคิดเห็นแตกต่างกันมากที่สุด คือ ผู้บริหารส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการปรับปรุงสื่อและเทคโนโลยีที่มีอยู่ให้ทันสมัยและพร้อมใช้งานอยู่เสมอ อาจเนื่องมาจากการขาดความรู้ความเข้าใจในการใช้สื่อและเทคโนโลยี ข้อจำกัดเรื่องจำนวนและอายุการใช้งาน หากสื่อและเทคโนโลยีได้ชำรุดเสียหาย อาจต้องใช้เวลาในการปรับปรุง/ซ่อมแซม ทำให้ขาดความต่อเนื่องในการใช้งาน รวมไปถึงการพัฒนาของเทคโนโลยีที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว มีเทคโนโลยีใหม่ที่ดีกว่าเข้ามาแทนที่ ทำให้เกิดอุปสรรคในการใช้เทคโนโลยีเพื่อการศึกษา สอดคล้องกับผลการศึกษาของสาโรจน์ เทียนใส (2552) เรื่อง การศึกษาการดำเนินงานวิชาการของโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาที่มีความเป็น

เลิศทางด้านวิชาการในโครงการประเมินคุณภาพการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการประกันคุณภาพผู้เรียนของสถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ ที่พบว่า ปัญหาของการใช้สื่อการเรียนการสอน คือ สื่อและอุปกรณ์มีจำนวนไม่เพียงพอต่อการใช้งาน และกล่าวว่า ผู้บริหารควรให้การสนับสนุนด้านอุปกรณ์ งบประมาณ และขวัญกำลังใจในการทำงาน

จากปัญหาดังกล่าว ผู้บริหารอาจแก้ปัญหาด้วยการจัดตั้งศูนย์ ICT ภายในโรงเรียน พร้อมผู้รับผิดชอบด้าน ICT โดยตรง เพื่อทำหน้าที่ดูแล อำนวยความสะดวก และแก้ปัญหาในการใช้สื่อและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา สำรวจความต้องการของครูเพื่อจัดหาสื่อและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาให้เพียงพอต่อความต้องการ ตลอดจนประเมินผลการใช้สื่อและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา เพื่อนำมาปรับปรุงแก้ไขให้ดีขึ้นและเกิดประโยชน์ต่อผู้เรียนสูงสุด

ด้านการนิเทศการศึกษา

ผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่า ผู้บริหารมีการวางแผนด้านการนิเทศการศึกษา โดยจัดให้มีการปฐมนิเทศครูใหม่เพื่อทำความเข้าใจในการปฏิบัติงาน ส่งเสริมให้มีการจัดทำแผนและดำเนินการนิเทศภายในอย่างต่อเนื่องและเป็นระบบ ทั้งยังเปิดโอกาสให้ครูมีส่วนร่วมวางแผนการนิเทศภายใน ซึ่งจะส่งผลดีต่อการพัฒนาการศึกษา นอกจากนี้ ผู้บริหารได้ส่งเสริมให้มีการบันทึกและจัดเก็บผลการนิเทศภายในไว้อย่างเป็นระบบ มีการประสานความร่วมมือกับหน่วยงานภายนอกเพื่อพัฒนาการนิเทศและการประกันคุณภาพภายในให้มีประสิทธิภาพสูงขึ้น มีการประชุมเพื่อทบทวนผลการปฏิบัติการนิเทศของครูแต่ละคนอย่างสม่ำเสมอ และที่สำคัญ คือ ผู้บริหารส่งเสริมให้มีการนำผลการนิเทศภายในไปพัฒนาการจัดการเรียนการสอนของครูให้มีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2540) ที่กล่าวว่า การนิเทศภายในโรงเรียนเป็นหน้าที่และความรับผิดชอบโดยตรงของผู้บริหารโรงเรียนและคณะครูในโรงเรียน เพื่อร่วมกันแก้ไขปรับปรุงและพัฒนาการทำงานของครูให้มีประสิทธิภาพ ซึ่งจะส่งผลดีต่อคุณภาพของนักเรียน

สำหรับการเปรียบเทียบบทบาทการบริหารงานวิชาการด้านการนิเทศการศึกษาตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครู พบว่า ประเด็นที่ผู้บริหารและครูมีความคิดเห็นแตกต่างกันมากที่สุด คือ ผู้บริหารส่งเสริมให้มีการประชุมเพื่อทบทวนผลการปฏิบัติการนิเทศของครูแต่ละคนอย่างสม่ำเสมอ อาจเนื่องมาจากผู้บริหารไม่มีเวลาเพียงพอในการทบทวนผลการปฏิบัติการนิเทศของครูทุกคนอย่างทั่วถึงและขาดผู้เชี่ยวชาญในการนิเทศการศึกษา

จากปัญหาดังกล่าว ผู้บริหารอาจแก้ปัญหาด้วยการจัดหาผู้เชี่ยวชาญในการนิเทศการศึกษาจากหน่วยงานภายนอกมาช่วยเสริมการปฏิบัติการนิเทศของโรงเรียนให้มีความเข้มแข็ง โดยกำหนดนโยบายในการนิเทศการศึกษาเป็นลายลักษณ์อักษร แต่งตั้งคณะกรรมการเพื่อดำเนินการนิเทศการศึกษาให้ครอบคลุมและทั่วถึงอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง ตลอดจนให้ครูเข้ามามีส่วนร่วมรับรู้และให้ข้อเสนอแนะในการวางแผนและการดำเนินการนิเทศการศึกษา

การบริหารงานวิชาการถือเป็นหัวใจสำคัญของโรงเรียน เพราะวัตถุประสงค์สำคัญของโรงเรียน คือ การให้การศึกษาและการฝึกอบรมเยาวชนของชาติเพื่อเป็นพลเมืองที่ดีของชาติในอนาคต ดังนั้น โรงเรียนจึงต้องให้ความสำคัญต่องานวิชาการเป็นอันดับแรก เนื่องจากการบริหารงานวิชาการเกี่ยวข้องกับกิจกรรมทุกชนิดในโรงเรียน โรงเรียนที่สามารถจัดการศึกษาได้อย่างมีคุณภาพ นักเรียนที่เป็นผลผลิตของโรงเรียนก็จะมีคุณภาพ ส่งผลให้โรงเรียนประสบความสำเร็จตามเป้าหมาย อีกทั้งยังสอดคล้องกับนโยบายการจัดการศึกษาในระดับชาติที่เน้นผลประโยชน์ให้อยู่กับผู้เรียนอย่างสูงสุด และเป็นเครื่องชี้วัดความสำเร็จและความสามารถของผู้บริหาร งานวิชาการจึงถือว่าเป็นงานสำคัญของการบริหารการศึกษา

ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลการวิจัยไปใช้

1. จากผลการวิจัยเปรียบเทียบบทบาทการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนสูงสุด 10 อันดับแรกของจังหวัดปทุมธานี ตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูที่พบว่ามีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ในทั้ง 5 ด้าน นั้น ผู้บริหารควรทำความเข้าใจในระบบการจัดการศึกษาภายในโรงเรียน โดยจัดการประชุมวางแผนร่วมกันระหว่างผู้บริหาร ครู และบุคลากรภายในโรงเรียน ให้เกิดความเข้าใจและมีเป้าหมายตรงกัน ผู้บริหารควรส่งเสริมการทำงานแบบมีส่วนร่วม เพื่อเปิดโอกาสให้ครูได้แสดงความสามารถ ร่วมตัดสินใจ เสนอข้อคิดเห็น ตลอดจนร่วมรับผิดชอบและช่วยกันแก้ไขปัญหา เพื่อให้การบริหารงานวิชาการของโรงเรียนเป็นไปด้วยความราบรื่น บรรลุจุดมุ่งหมายในการจัดการศึกษาของโรงเรียน และตอบสนองความต้องการของครูมากขึ้น

2. จากผลการวิจัยเปรียบเทียบบทบาทการบริหารงานวิชาการด้านการวางแผนและพัฒนาหลักสูตรที่พบว่าประเด็นที่ผู้บริหารและครูมีความคิดเห็นแตกต่างกันมากที่สุด คือ ผู้บริหารแก้ไขปัญหาที่เกิดจากการใช้หลักสูตรได้อย่างทัน่วงทีและมีประสิทธิภาพนั้น ผู้บริหารอาจแก้ปัญหาด้วยการส่งเสริมให้ครูทุกคนศึกษาสาระสำคัญของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานให้เกิดความเข้าใจ ส่งเสริมและสนับสนุนให้ครูเข้ารับการอบรม/สัมมนาเกี่ยวกับหลักสูตร จัดทำระเบียบและแนวทางปฏิบัติในการบริหารหลักสูตรโดยให้ทุกคนมีส่วนร่วม ตลอดจนจัดให้มีการนิเทศและติดตามผลการใช้หลักสูตรเป็นระยะ เพื่อรับทราบปัญหา สื่อสารให้ผู้บริหารที่เกี่ยวข้องได้รับทราบเกี่ยวกับปัญหาที่เกิดขึ้น และสามารถแก้ไขปัญหาที่เกิดจากการใช้หลักสูตรได้อย่างทัน่วงที

3. จากผลการวิจัยเปรียบเทียบบทบาทการบริหารงานวิชาการด้านการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอน ที่พบว่าประเด็นที่ผู้บริหารและครูมีความคิดเห็นแตกต่างกันมากที่สุด คือ ผู้บริหารส่งเสริมและสนับสนุนให้ครูเข้ารับการอบรมเพื่อพัฒนาความรู้ความสามารถในการจัดการเรียนการสอนอย่างต่อเนื่องนั้น ผู้บริหารอาจแก้ปัญหาด้วยการพิจารณาเลือกสรรการอบรมที่เป็นประโยชน์และจัดครูเข้าร่วมการอบรมตามความเหมาะสม ส่งเสริมการผลิตสื่อการเรียนการสอนสำหรับให้นักเรียนสามารถใช้ศึกษาด้วยตนเองได้ตลอดเวลา เพื่อชดเชยเวลาที่อาจเสียไปกับการส่งครูเข้าร่วมการอบรม ติดตามให้ครูส่งรายงานผลการอบรมและประเมินผลการอบรมทุกครั้ง ตลอดจนให้ขวัญและกำลังใจแก่ครูในการพัฒนาตนเอง

4. จากผลการวิจัยเปรียบเทียบบทบาทการบริหารงานวิชาการด้านการวัดและประเมินผลการศึกษา ที่พบว่าประเด็นที่ผู้บริหารและครูมีความคิดเห็นแตกต่างกันมากที่สุด คือ ผู้บริหารส่งเสริมและผลักดันให้ครูจัดทำผลการประเมินแสดงความก้าวหน้าของนักเรียนทุกชั้น ทุกคน และทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ นั้น ผู้บริหารอาจแก้ปัญหาด้วยการประชุมวางแผนร่วมกันระหว่างผู้บริหาร ครู และบุคลากรภายในโรงเรียน เพื่อกำหนดปฏิทินการปฏิบัติงานที่ชัดเจน ผู้บริหารควรเน้นการทำงานแบบมีส่วนร่วม จัดให้มีเจ้าหน้าที่ที่มีความรู้ด้านการวัดและประเมินผลการศึกษาไว้แบ่งเบาภาระงานของครู โดยเป็นผู้อำนวยความสะดวกในการจัดทำเอกสารและรวบรวมหลักฐานการประเมินผลต่างๆ รวมไปถึงส่งเสริมการนำเทคโนโลยีสมัยใหม่มาใช้ในการวัดและประเมินผลการศึกษา เพื่อประโยชน์ในการลดเวลาที่ใช้และเพิ่มความสะดวกในการจัดเก็บและการสืบค้น

5. จากผลการวิจัยเปรียบเทียบบทบาทการบริหารงานวิชาการด้านการส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีเพื่อการศึกษา ที่พบว่าประเด็นที่ผู้บริหารและครูมีความคิดเห็นแตกต่างกันมากที่สุด คือ ผู้บริหารส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการปรับปรุงสื่อและเทคโนโลยีที่มีอยู่ให้ทันสมัยและพร้อมใช้งานอยู่เสมอ นั้น ผู้บริหารอาจแก้ปัญหาด้วยการจัดตั้งศูนย์ ICT ภายในโรงเรียน พร้อมผู้รับผิดชอบด้าน ICT โดยตรง เพื่อทำหน้าที่ดูแลอำนวยความสะดวก และแก้ปัญหาในการใช้สื่อและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา สำนวณความต้องการของครูเพื่อ

จัดหาสื่อและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาให้เพียงพอต่อความต้องการ ตลอดจนประเมินผลการใช้สื่อและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา เพื่อนำมาปรับปรุงแก้ไขให้ดีขึ้นและเกิดประโยชน์ต่อผู้เรียนสูงสุด

6. จากผลการวิจัยเปรียบเทียบบทบาทการบริหารงานวิชาการด้านการนิเทศการศึกษา ที่พบว่าประเด็นที่ผู้บริหารและครูมีความคิดเห็นแตกต่างกันมากที่สุด คือ ผู้บริหารส่งเสริมให้มีการประชุมเพื่อทบทวนผลการปฏิบัติการนิเทศของครูแต่ละคนอย่างสม่ำเสมอ อาจเนื่องมาจากผู้บริหารไม่มีเวลาเพียงพอในการทบทวนผลการปฏิบัติการนิเทศของครูทุกคนอย่างทั่วถึงและขาดผู้เชี่ยวชาญในการนิเทศการศึกษานั้น ผู้บริหารอาจแก้ปัญหาด้วยการจัดหาผู้เชี่ยวชาญในการนิเทศการศึกษาจากหน่วยงานภายนอกมาช่วยเสริมการปฏิบัติการนิเทศของโรงเรียนให้มีความเข้มแข็ง โดยกำหนดนโยบายในการนิเทศการศึกษาเป็นลายลักษณ์อักษร แต่งตั้งคณะกรรมการเพื่อดำเนินการนิเทศการศึกษาให้ครอบคลุมและทั่วถึงอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง ตลอดจนให้ครูเข้ามามีส่วนร่วมรับรู้และให้ข้อเสนอแนะในการวางแผนและการดำเนินการนิเทศการศึกษา เพื่อให้ครูตอบสนองความต้องการของครูมากขึ้น

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาบทบาทการบริหารงานวิชาการทั้ง 5 ด้านของผู้บริหารโรงเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนสูงสุด 10 อันดับแรกของจังหวัดปทุมธานี โดยใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ เช่น การสัมภาษณ์แบบเจาะลึก การสังเกตพฤติกรรมภาวะผู้นำของผู้บริหาร เป็นต้น เพื่อให้ทราบรายละเอียดเกี่ยวกับบทบาทการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารในเชิงลึกมากขึ้น

2. ควรศึกษากระบวนการในการบริหารงานวิชาการและปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนสูงสุด 10 อันดับแรกของจังหวัดปทุมธานี เพื่อใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงแก้ไขกระบวนการและพัฒนาปัจจัยต่างๆให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

- กมล ภูประเสริฐ. (2547). *การบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา* (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพมหานคร: เมธีพิปส์.
- จันทราณี สงวนนาม. (2551). *ทฤษฎีและแนวปฏิบัติในการบริหารสถานศึกษา* (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพมหานคร: บิ๊ค พอยท์.
- ชนาธิป พรกุล. (2543). *แคทส์ รูปแบบการจัดการเรียนการสอนที่ผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง*. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ปราโมทย์ ภูมิจันทร์. (2545). *บทบาทของผู้บริหารด้านการบริหารงานวิชาการ เพื่อการปฏิรูปการเรียนรู้ตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดปทุมธานี* (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต). สถาบันราชภัฏเพชรบุรีวิทยาลัยการณิพระบรมราชูปถัมภ์.
- ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. (2553). *การบริหารงานวิชาการ*. กรุงเทพมหานคร: พิมพ์ดี.
- ภัทรา นิคมานนท์. (2543). *การประเมินผลการเรียน*. กรุงเทพมหานคร: ทิพย์วิสุทธิ.
- รุ่งชัชดาพร เวหะชาติ. (2550). *การบริหารงานวิชาการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน*. สงขลา: ศูนย์หนังสือมหาวิทยาลัยทักษิณ.
- รุ่งชัชดาพร เวหะชาติ. (2552). *การบริหารงานวิชาการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน*. สงขลา: นำศิลป์โฆษณา.
- เลขาธิการสภาการศึกษา, สำนักงาน. (2557). *รายงานประจำปี 2557*. กรุงเทพมหานคร: 21 เซ็นจูรี.
- วัฒนาพร ระวังทุกข์. (2542). *การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง*. กรุงเทพมหานคร: ต้นอ้อ.

สาโรจน์ เทียนใส. (2552). การศึกษาการดำเนินงานวิชาการของโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาที่มีความเป็นเลิศทางด้านวิชาการในโครงการประเมินคุณภาพการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อประกันคุณภาพผู้เรียนของสถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ). สาขาวิชานิติศาสตร์และการพัฒนาหลักสูตร ภาควิชานโยบาย การจัดการและความเป็นผู้นำทางการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. (2540). เอกสารการประกันคุณภาพการศึกษา สำนักนิเทศและพัฒนามาตรฐานการศึกษา. กรุงเทพมหานคร: ที.พี. พรินท์.

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. (2541). เอกสารการประชุมชี้แจงบทบาทหน้าที่ของผู้บริหารสถานศึกษา. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.

อรุณณี พรพงศ์. (2547). การปฏิบัติงานวิชาการของครูประถมศึกษาในโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการวิจัยและพัฒนาเพื่อปฏิรูปการเรียนรู้ทั้งโรงเรียน (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ). ภาควิชานโยบาย การจัดการและความเป็นผู้นำทางการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ภาษาอังกฤษ

Krejcie, R.V, & Morgan, D. (1970), Determining sample size for research activities. *Journal of Educational and Psychological Measurement*, 30, 607-610.